Fegyvereseink köszöntése

Hazánk védőit, biztonságunk őreit köszöntötték tegnap, pénteken Szegeden. A *fegyveres erők napja* alkalmából a Magyar Honvédelmi Szövetség Csongrád megyei székházában délután 4 órai kezdettel megtartott ünnepi megemlékezésen — melyet az MHSZ Csongrád megyei vezetősége és a KISZ Csongrád megyei bizottsága közösen rendezett — *Jánoska* Gergely alezredes, az MHSZ Csongrád megyei titkára üdvözölte a fegyveres erők meghívott képviselőit, valamint a párt, a KISZ, a tanács és a társadalmi szervek képviseletében megjelent vendégeket. Köszöntő szavai után az MHSZ Csongrád megyei titkára a honvédelmi- és a belügyminiszter, valamint a munkásőrség országos parancsnoka által a fegyveres erők napja alkalmából kiadott napiparancsot ismertette, amely az ország védőinek — honvédeknek, karhatalmistáknak, rendőröknek, munkásőröknek — mond köszönetet eddigi bátor szolgálatukért és további töretlen helytállásra buzdítja őket.

Jánoska Gergely alezredes szavainak elhangzása után úttörők jelentek meg az ünnepi megemlékezés színhelyén; a piros nyakkendős pajtások virágcsokrokat nyújtottak át a különböző fegyveres testületek jelenlevő képviselőinek.

A Kommunista Ifjúsági Szövetség nevében a KISZ Csongrád megyei bizottságának titkára, *dr. Koncz* János mondott köszöntő szavakat.

A fegyveres erők napja alkalmából rendezett ünnepi megemlékezésen többek között jelen volt *dr. Kovács* Lajos, a Csongrád megyei pártbizottság osztályvezetője és *Szögi* Béla, a KISZ Csongrád megyei bizottságának első titkára.

*

A fegyveres erők napja alkalmából Papp Árpád, a Munkásőrség országos parancsnoka a munkásőrség hetven tagjának jó munkájuk elismeréséül a Haza Szolgálatáért Érdemérem kitüntetés különböző fokozatait adományozta. 190-en a Munkásőr Emlékjelvényt kapták.

*

Méhes Lajos, a KISZ Központi Bizottságának első titkára a fegyveres erők napja alkalmából ünnepi köszöntőt mond a rádióban szombaton 17 óra 45 perckor és a televízióban vasárnap 18 óra 15 perckor.

Városellátó-e a városellátó szövetkezet?

Egy éve kezdődött. Jó üzletemberek, szegedi patrióták fejében született meg az ötlet: még tovább javítani a városi lakosság áruellátását. Ott, ahol gyorsan nő a lakosság száma — a fejlődő ipari üzemek, az olajfeltárás, az élénkülő kulturális élet következtében — ott kézenfekvő az ilyen ötletek megvalósítása. Célok és érdekek egyezősége hozta létre három termelőszövetkezet — a szegedi Felszabadulás, a tápéi Tiszatáj, a balástyai Móra Ferenc Tsz — a Szegedi Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet és az Állami Pincegazdaság társulását. Megalakult a városellátó szövetkezet — az országban elsőként —, hogy nevéből is következőleg saját termelvényei árusításával segítse a város lakóinak élelmiszer ellátását.

Új üzletek

Egymás után nyíltak a szövetkezet üzletei. Először a piacokon állított fel pavilonokat, majd húsboltot rendezett be a Kossuth Lajos sugárúton, élelmiszerboltot a Vadász utca sarkán, a Dorozsmai úton, a Szőregi úton és reprezentánsnak szánt üzletet a Széchenyi téren. Mindezekhez messzemenő támogatást kapott a megye és a város államigazgatási szerveitől és a megyei szövetkezeti központtól. Időközben Szőregen húsüzemet épített a szövetkezet, ahol a tagtsz-ek eladásra szánt sertéseinek vágására, feldolgozására rendezkedett be.

A lakosság nagy várakozással tekintett a vállalkozás elé. Hasonlóan érdeklődést mutatott az élelmiszerellátásban túlsúlyban levő Szegedi Élelmiszerkiskereskedelmi Vállalat, a Csemegebolt három szegedi üzlete és a tag, de így is versenytárs Szegedi Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet. Kétségtelen, hogy a városellátó üzletei, különösen a Széchenyi téri, serkentőleg hatottak a többi üzletek vezetőire is — elkezdődött a verseny a fogyasztókért. Ez természetesen a jobb áruellátásban, az udvariasabb kiszolgálásban, az árak leszorításában a vásárló hasznát jelentette. Így tekintve, a városellátók megjelenése egymagában is eredménynek számított.

Ennél több kell

A lakosság azonban ennél nagyobb igényt támasztott — joggal — az új vállalkozással szemben. Azt várta, hogy a városellátó szövetkezet a boltjaiban túlnyomó mennyiségben olyan árucikkeket hoz forgalomba, amelyek saját termékeiből származnak. Azt is várta, hogy a kínált árucikkek — főleg a húskészítmények — speciális házi vagy kisüzemi gyártásával olyan különlegességekhez jut, amilyeneket más boltokban nem lehet megvásárolni. Ezzel szemben az ilyen „csemegék" mindmáig korlátozott mennyiségben kaphatók, s a városellátó szövetkezet is nagyobbára a bármely üzletben beszerezhető gyári készítményeket kínálja.

Másrészt — az eddigi tapasztalatok alapján — nem teljesült az az ígéret, hogy a városellátó szövetkezet észrevehetően javít a város központi ellátásán. Áprilistól július végéig az üzleteiben eladott hús- és hentesáruk mintegy 60 százalékát a központi kiutalásból szerezte be. Hasonlóan — bár nem ilyen rossz arányban — az állami felvásárló szervtől vette át az eladott zöldség- és gyümölcs egy részét. Holott tagtermelő szövetkezetei intenzív állattenyésztéssel és kertészkedéssel is foglalkoznak.

Javuló ellátás

Egy hónap óta a kívánalmaknak megfelelően változik a városellátó szövetkezet árubeszerzése és forgalma. Véglegesen elkészült a szőregi húsfeldolgozó üzem, amelyben az első két hónap alatt csak heti 25—30 sertés vágására és feldolgozására voltak berendezkedve. Jelenleg hetenként 45—50 sertést vágnak és dolgoznak fel, s ez a mennyiség is megkétszereződik október közepére az üzem vízellátásának, kiszolgáló helyiségeinek, felszereléseinek, irányításának teljes rendezésével. A hentesáruk választékának bővítésével, ezeknek és a tőkehúsnak mennyiségi növelésével már szeptember második felétől ott tartanak, hogy központi keretből csupán egyharmadát igénylik a forgalomnak. A zöldség- és gyümölcsáru 80 százalékát már saját termékből, illetve közvetlen termelői beszerzésből biztosítják.

A fogyasztók, vásárlók bizalmát csak úgy nyerheti el igazán a városellátó szövetkezet, ha üzleteiben állandóan kínál eladásra speciális, saját készítésű és olcsón megvehető élelmiszereket. A legutóbbi tapasztalatok azt mutatják, ezt az igényt az üzletekben biztosítani lehet. Vigyázni kell azonban, hogy ne következzék be visszaesés, a megkedvelt árukból soha ne legyen hiány, s hogy a városellátó tényleg számottevően lássa el áruval a város lakóit.

Kondorosi János

A kollektív szerződés tapasztalatairól

A Vasutasok Szakszervezetének Központi Vezetősége pénteki ülésén megvitatta az idei vasutas kollektív szerződésbe foglalt szabályok, rendelkezések érvényesítésének tapasztalatait és a következő kétéves szerződés előkészítésének feladatait.

Az 1968. évi kollektív szerződés jelentős teret engedett az üzemi demokráciának. Lényegesen csökkent a munkaügyi döntőbizottságok elé kerülő panaszok száma.

A dolgozók azonban jogosan panaszolták, hogy épülő családi házuk vállalati támogatását a bürokrácia útvesztője nehezíti. Hetekig tart, amíg az építőanyag-fuvarozási díjkedvezményre engedélyt kapnak. Ezért már intézkedtek az engedélyezés igazgatósági hatáskörbe utalásáról. Tárgyalások kezdődtek arról is, hogy a kisebb keresetű dolgozók lakásgondjának enyhítése érdekében a MÁV magára vállalja a sajtóház-építés megkezdéséhez szükséges előtakarékossági összeg befizetését. A következő két évre kötendő új kollektív szerződésben részletesebben rendezik a szociális és kulturális juttatások körülményeit, szabályait is.

Az új kollektív szerződés tervezetét október második felében állítják össze és az év utolsó két hónapjában vitatják meg a dolgozók. A javasolt kiegészítések után a jövő év februárjában kerülhet sor az új szerződés aláírására. (MTI)

Műszaki tájékoztató és propagandahónap

Az építő-, fa- és építőanyagipar vállalatai és gyárai októberben műszaki tájékoztató és propagandahónapot rendeznek. Ennek programjáról, céljáról pénteken az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumban sajtótájékoztatót tartottak a szakszervezet és a minisztérium képviselői. Az egyhónapos műszaki program célja: segíteni a KMP megalakulása 50. évfordulójának tiszteletére tett felajánlások teljesítését, a vállalatok gazdasági terveinek megvalósítását és túlteljesítését.

A műszaki tájékoztató és propagandahónap ünnepélyes megnyitására október elsején kerül sor a 31-es mélyépítő vállalat dolgozóinak budapesti, Kunigunda utcai munkásszállójában.

Egy bevált intézkedés

A múlt évben közismertté vált, hogy ez év januárjától a kormány bevezeti a gyermekgondozási segélyt. Ez az intézkedés azt célozta, hogy az anya két és fél éves koráig gondozhassa gyermekét, s a rendes szülési szabadság lejártával havonta 600 forint állami támogatásban részesüljön gyermeke óvodaköteles koráig. Természetesen az óvodaköteles korhatárt is két és fél éves korra helyezték.

Sokan voltak akkor, akik szkeptikusan fogadták ezt az intézkedést és olyan véleményt hangoztattak: nem hozza meg a kívánt eredményt, nem segíti elő, hogy a fiatalabb nemzedéknél az anya otthon maradjon nevelésre szoruló gyermekével. A fenntartások nem voltak megalapozottak. Például ez év januárjában a megyében 1415 fő vette igénybe ezt az állami támogatást, júniusban pedig már 2380 személy maradt otthon újszülött gyermekének gondozása céljából. Várható, hogy ez a szám az év végére lényegesen magasabb lesz.

Ha figyelembe vesszük, hogy a nők nálunk a könnyűiparban és az élelmiszeriparban dolgoznak túlsúlyban, ahol a kereseti viszonyok nem azonosak a nehéziparéval, az otthonmaradt anyák vesztesége havi 6—800 forint körül mozog. Hasonlóképpen ilyen a helyzet a kiskeresetű tisztviselői kategóriában. De a keresetveszteség ebben a mértékben csak látszólagos. Ha gyermeket ugyanis akár napközi, akár bölcsődei gondozásra adják, vagy ha a szomszédok vállalják el, havonta 200—500 forintig terjedő kiadás jelentkezik. S ez ilyen megvilágításban már nem azonos azzal a keresetveszteséggel, amely az otthon maradt szülőanyát éri.

Viszont tapasztalható, hogy a nagyobb keresetű kategóriáknál kevesebben élnek ezzel a lehetőséggel. Ez annak tudható be, hogy itt a különbözeti veszteség lényegesen nagyobb, mint az előzőekben.

Ez az intézkedés tehát bevált és egyre kedvezőbben érezteti hatását. De nyomban fölvetődik a következménye, amely majd igaz, hogy nagyobb intenzitással csak 1970 közepén érezteti hatását, amikor a két és fél éves gyerek óvodába, illetve napközibe kerül. Vagyis a napközi s az óvoda férőhelybővítéseket már most szükséges napirendre tűzni, mert két év múlva ez rendkívül feszítő igényként jelentkezik az intézkedés végeredményeképpen. A munkahelyükre visszatérő szülőanyák gyerekeiket óvodákba, illetve napközi otthonokban szeretnék elhelyezni nagyobb mértékben, mint a korábbi években. Ez magával hozza, hogy a jelenlegi férőhely nem felel meg majd az 1970 közepén jelentkező igényeknek. Ezért egész napközi és óvodai hálózatunk fejlesztése szociálpolitikánk egyik legjelentősebb tényezőjévé lép elő.

Ezzel párhuzamosan jelentkezik a szakképzett káderek igénye is. Több óvónőre, gyerekhez értő pedagógusra lesz szükség, mint jelenleg. A képzést — a várható igényeknek megfelelően — már most szükséges bővíteni, mert itt is több éves tanulásról van szó.

Nem lehet majd fenntartani az óvodai felvételi rendszernek ezt a merev sémáját, miszerint ősszel, szeptemberben kerülnek felvételre a gyerekek és júniusban hagyják el az óvodát. Az óvodák és napközi otthonok működésének egyik jellegzetes változása éppen az kell, hogy legyen, miszerint az év bármelyik szakában képesek legyenek felvenni gyerekeket. Januártól decemberig. Ez a helyzet magával hozza azt is, hogy óvodáinkat nem lehet maximális mértékben feltölteni, hanem számolni kell szinte minden hónapban olyan felvételre jelentkezőkkel, akiknek akkor jár le a két és fél éves gyermekgondozási segély, s munkájukat vállalatuknál, üzemükben, hivatalukban el kell kezdeniük.

Illetékes állami szervek foglalkoznak ezekkel a nagyjelentőségű kérdésekkel, mert hiszen ez is hozzátartozik a január 1-től életbelépett intézkedés eredményességének biztosításához.

Nem arról van szó, hogy most már mindenki óvodába és napközibe kerülhet. Ennyi pénzt nem lehet befektetni, különösen az előre meghatározott ötéves terv utolsó két esztendejében. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert ellenkező esetben illúziók keletkeznek és csalódást okoz majd, ha nem mindenkinek a gyereke jut óvodába vagy napközibe. De szükséges hangsúlyozni ugyanakkor hasonló értelemben azt is, hogy az 1970-es évre történő felkészülést már most el kell kezdenünk. Csak ily módon lehet majd azt mondani, hogy e jól bevált intézkedés végeredményében is jó, s a 70-es években különösen beváltja majd a hozzá fűzött reményeket.

Ebben rendkívül sokat segíthetnek azok az üzemek, ahol sok nő dolgozik. Óvoda és napközi otthon fejlesztéssel és bővítéssel saját termelésük érdekében szükséges foglalkozniuk már most, amikor a következő két év beruházásairól és szociális intézmények építéséről és fejlesztéséről döntenek.

A. F.

tábilis. Fokozódó ütemben avul az 1900 előtt épült lakásállomány másik fele is. *A lakásfelújítás az elmúlt években nem tudott lépést tartani a felújítási igényekkel. Az IKV adatai szerint évente a kezelt lakásmennyiség 1,2 százalékát újították fel.* A szegedi lakásállomány tehát rohamosan avul és a tömeges avulás omlásszerűen fog bekövetkezni, ha folyamatos munkával meg nem előzzük.

A lakóterületek méretezése: A jóváhagyott tervezési program szerint a várost úgy kell méretezni, hogy az első fejlesztési időszak végén legalább 180 ezer, a második végén legalább 210 ezer lakos befogadására legyen alkalmas. Az első fejlesztési időszak 29 ezerre tehető lakásigényének kétharmadát állami erőből, egyharmadát magánerőből kell megépíteni a program szerint. A magánerős lakásépítés kétharmad része 2—4 szintes társasházakban, egyharmad része családi házakban valósítandó meg.

Az általános rendezési tervben az egyes fejlesztési időszakokban — a városi tanács vb kívánságának megfelelően — *alternatív építési lehetőségeket* biztosítottunk. Az összefüggő építési területek helyét a tervezési programhoz készített fejlesztési lépcsők vizsgálati eredményei, számításai és egyéb gazdasági (főgyűjtő építés), várospolitikai (üres vagy kis mértékben beépített területekhez kapcsolódó rekonstrukció) szempontok alapján határoztuk meg.

A terv már az első fejlesztési időszakban is jelentős mértékű rekonstrukcióval számol. A házgyári és a blokk-kapacitás ismeretében megállapítható, hogy csak szanálásmentes területen történő építkezés esetén *a rendelkezésre álló területek a negyedik ötéves terv folyamán beépülnek, s utána csak két — közel azonosan magas küszöbköltséggel rendelkező építési terület, illetve építési lehetőség marad: a rekonstrukció, vagy Dél-Újszeged feltárása.* A súlyos szanálási vagy a déli közúti hídépítési költségek elkerülése érdekében a ma még üres területek beépítésével egyidőben kell folytatni a belváros rekonstrukcióját és el kell kezdeni az elavult városrészek, elsősorban *Móraváros* átépítését. E városrész átépítésére a szomszédos, csaknem bontás nélkül építhető lakókörzetek megépítésével egyidejűleg kerülhet sor, míg az északi városrész építésével párhuzamosan Rókus és Felsőváros avult tömbjeit célszerű átépíteni.

Az általános rendezési terv szerint az első fejlesztési időszakban 210 ezerre, a másodikban 250 ezerre tehető a város tervezett kapacitása, ez a tágabb keret azonban alternatív lehetőségeket is magában foglal. A város jelenlegi lakáshelyzete, a kielégítetlen igények nagy száma, a gazdasági lehetőségek (a móravárosi főgyűjtő kiépítésének üteme, az északi közúti híd megvalósításának időpontja) pontosan fel nem mérhető alakulása ugyanis szükségessé teszi több alternatív lehetőség számbavételét és előkészítését. Ezek az alternatívák a beépítetlen, illetve a rekonstrukcióra szoruló területeken szervezhető lakásépítés különböző arányú összetételéből adódnak. *Az első fejlesztési időszakra előirányzott 180 ezer főnyi lakosság a megtervezett lakóterületeken bármely változatban megfelelően elhelyezhető. Az állami lakásépítés területi elhelyezésére vonatkozó tervezői javaslat szerint azonban a lakások kétharmad részét főleg beépítetlen, egyharmad részét rekonstrukciós területen célszerű elhelyezni.*

Az első és második fejlesztési időszakban a város területén négy lakónegyedet terveztünk, köztük három a jobbparton, egy pedig Észak-Újszegeden helyezkedik el. Nagyobb távlatban ötödik lakónegyed kiépítésével is számolni kell, Dél-Újszegeden. Az övezetek választott és tervezett aránya a második fejlesztési időszak végére így alakulhat: többszintes övezetben az összlakóterület 32 százalékán *az összlakosság 75 százaléka* helyezkedik el, kétszintes övezetben az összlakóterület 5 százalékán *az összlakosság 4,5 százaléka*, míg földszintes övezetben az összlakóterület 63 százalékán *az összlakosság 20 százaléka* helyezkedik el.